

ประมวลเอกสารการนิเทศการศึกษา

ฉบับที่ ๑

จัดทำขึ้นโดย

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู
กระทรวงศึกษาธิการ

รวบรวมและแก้ไขใหม่

พ.ศ. ๒๔๙๘

คำนำ

วิชาการศึกษาหรือที่เราเรียกกันว่า “วิชาครู” นั้นเป็น ศาสตร์ ทักษะ
เชิงประจักษ์ที่เขาไว้ในบรรดาศาสตร์ทั้งหลายในโลกที่ ต้องการการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง
แกไขอยู่เสมอให้สอดคล้อง เพื่อให้ทรงคุณค่าของศาสตร์โดยแท้จริงได้ การ
ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงย่อมกระทำกันได้ด้วยหลายวิถี และการเขียนเอกสาร
ให้อ่านก็เป็นวิธีหนึ่งที่ยอมรับกันมาก เอกสารที่ประมวลไว้ในหนังสือเล่มนี้ว่า
ถึงสิ่งต่าง ๆ ในวงการศึกษายุคใหม่ทั้งศึกษานานาชาติ ผู้เรียบเรียงคิดว่าสมควรจะ
เสนอให้ผู้ที่อยู่ในวงการศึกษามาอ่านและพิจารณา ถ้าเห็นว่ามีประโยชน์
ก็จะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่อาชีพครู ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม เอกสาร
เหล่านี้ความจริงได้พิมพ์ออกแจกจ่ายไปยังโรงเรียนฝึกหัดครูและโรงเรียนมัธยม
ศึกษาในสังกัดกรมวิสามัญศึกษาครั้งหนึ่งแล้ว ทั้งนี้โดยความเห็นชอบของทาง
ราชการเจ้าสังกัด แต่ปรากฏว่าความต้องการจากแห่งต่าง ๆ ทั้งทางราชการ
และส่วนตัวยังมีมาก จึงได้แก้ไขและรวบรวมขึ้นเป็นเล่มใหม่ให้กระจัดกระจาย
จริงอยู่เรื่องราวในเอกสารเป็นเรื่องราวที่คิดแต่งเรียบเรียง มา จาก หนังสือ
วิชาการศึกษาต่างประเทศ (สหรัฐอเมริกา) บ้าง คัดแปลงเรียบเรียงจากประดพ
การณ์ของผู้ที่เคยไปเรียนวิชาการศึกษาในต่างประเทศ (สหรัฐอเมริกา) บ้าง จึง
อาจเป็นเครื่องชวนให้ท่านผู้อ่านคิดสงสัยว่า ก็เมื่อเป็นเรื่องของเขา จะให้เอา
มาใช้กับของเราจะเป็นการถูกต้องหรือไม่ จึงใคร่จะขอชี้แจงว่า อาหารช่วย
อย่างหนึ่งนั้น ท่านจะเรียกมันว่า สัตตุดอก ก็ตาม กุณเชียงก็ตาม หรือได้กรอก

กินกับปลาหมึกตาม เนื้อแท้ทรงสรรพคุณในอาหารวิธยาอย่างเดียวกัน
จะมขอว่าอย่างไร ทำจากไหน นนไม่ดำคัมมิใช่หรือ

หน่วยศึกษานิเทศก์^{๕๔} จะต้องแต่งตั้ง ความชอบคุณไว้ ณ ที่นอย่าง
น้อย ๓ ครั้ง ครั้งหนึ่งคือขอบคุณศึกษานิเทศก์ ผู้ใดเรียบเรียงเอกสารต่าง ๆ
ขึ้นเป็นวิทยาทาน ครั้งที่สองคือขอบคุณกรมการฝึกหัดครู^{๕๕} ที่ให้อนุญาตในการ
เผยแพร่วิทยาทาน^{๕๖} ครั้งที่สามคือจะขอบคุณท่านผู้อ่าน ถ้าได้กรุณาชักชวน
ขอบกพร่องผิดพลาดอันยอมอยู่ในบรรณวิสัย

หน่วยศึกษานิเทศก์

กรมการฝึกหัดครู

พฤษภาคม ๒๔๕๘

การสอนอ่าน และความเจริญเติบโตของเด็ก

ผู้เขียน

นายก่อก ลสวัสดิพานิชย์

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา
จัดพิมพ์แจกโรงเรียนฝึกหัดครู
ของกรมวิสามัญศึกษา

เอกสารการนิเทศการศึกษา

๒๐ สิงหาคม ๒๔๕๖

คำนำ

ตั้งแต่หน่วยศึกษานิเทศก์ได้ถือกำเนิดมาในกรมวิสามัญศึกษา แม้จะเป็นเวลาไม่นาน คุณความดีก็แพร่หลายไปทั่วในวงการศึกษานี้ ผู้ที่เคยชินชื่อหน่วย คงจะนึกแปลกใจว่า อะไร หน่วยอะไร เป็นอย่างไร ทำอะไร ฯลฯ แต่ว่าโรงเรียนที่หน่วยศึกษานิเทศก์ได้เข้าไปช่วยเหลือแล้ว จะตอบได้ดีทีเดียว หรือผู้ที่เคยได้ฟัง ดร. ก่อ สวัสดิวัตน์ บรมราชบัณฑิตยสถาน บรรยายเรื่อง ศึกษาธิการแล้ว ก็ย่อมเข้าใจเช่นเดียวกัน เอกสารฉบับนี้เป็นพยานอยู่ในตัวแล้วว่า หน่วยศึกษานิเทศก์ มีหน้าที่อย่างไร ฉบับต่อไปยังจะมีอีก จึงหวังว่าเอกสารต่าง ๆ ของหน่วยนี้จะบังเกิดประโยชน์เป็นอนันต์แก่ครู กรมวิสามัญศึกษาขอขอบใจหน่วยศึกษานิเทศก์เป็นอย่างสูง ที่ได้ปฏิบัติหน้าที่มาด้วยความเข้มแข็ง.

วิฑูร ทิวทอง

๒๖ ต.ค. ๕๖

(นายวิฑูร ทิวทอง)

รองอธิบดีกรมวิสามัญศึกษา

การสอนอ่านกับความเจริญเติบโตของเด็ก

หลักสูตรการสอนอ่านและวิธีสอนในสมัยก่อนมักจะเป็นไปตามขนบธรรมเนียมที่เคยทำมาแต่ดั้งเดิม บางทีหลักสูตรและการสอนก็เปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของปรัชญาทางการศึกษา หรือเปลี่ยนไปตามความเรียกร้องของสังคม นักการศึกษาได้เพ่งเล็งถึงอิทธิพลภายนอกทุกอย่าง แต่ได้ลืมถึงส่วนสำคัญที่สุดของการศึกษามาเป็นเวลานาน ส่วนสำคัญนั้นก็คือตัวเด็ก ซึ่งเป็นผู้เรียน

การค้นคว้าทางจิตวิทยาซึ่งเกี่ยวกับความเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กในสหรัฐอเมริกาเพิ่งจะได้เริ่มทำกันเมื่อประมาณ ๕๐ ปีมาแล้ว และนักการศึกษาเพิ่งจะได้นำเอาความรู้ที่ค้นคว้าได้มาใช้ในการสอนอ่านเป็นเวลาไม่นานนัก

หลักสูตรการสอนที่ดัดแปลงให้เข้ากับความสามารถ และความเจริญเติบโตของเด็ก ครุ่นครุ่นครุ่นมักจะมองข้ามความจริงในข้อที่ว่า เด็กแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน และมีความสามารถแตกต่างกัน ดังนั้นจึงพยายามจะพยายามให้เด็กทุกคนเรียนให้ได้ความรู้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เครื่องวัดความสามารถของเด็กก็คือ การสอบได้ประจำปี วิธีสอนแบบนครมั่งจะบรรจุความรู้ให้แก่เด็ก ไม่ใช่สอนเด็กให้เรียนเพื่อหาความรู้ พุดง่าย ๆ ว่าครู “สอนหนังสือ” ไม่ได้ “สอนเด็ก”

การค้นคว้าในทางจิตวิทยาได้ให้ความจริงในเรื่องการเรียนของเด็กข้อหนึ่ง คือเด็กเรียนรู้โดยเด็กเป็นผู้กระทำ ไม่ใช่ผู้รับความรู้จากครูเฉยๆ เมื่อครูสอนเด็กจะฟัง นำเอาเรื่องที่ฟังไปคิด และเมื่อคิดจนเกิดความเข้าใจแล้ว จึงจะเก็บเอาไว้เป็นความรู้ การที่เด็กจะคิดให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องได้ เด็กต้องมีประสบการณ์

การณพอดสมควร ถ้าเด็กขาดประด์พการณ เด็กจะแปลความหมายของครูผิดพลาด ทำให้ได้รับความเข้าใจที่ผิดพลาดไปเก็บไว้

ด้มมคิดว่าครด่อนเรื่องข่าว ความเข้าใจของเด็กที่เกี่ยวกับข่าวย่อมแตกต่างกันมาก เด็กหญิงด้อมดัด ซึ่งเคยอยู่แต่ในกรุงเทพฯ ไม่เคยเห็นทองนาจะนักรั้งแต่ข้าวตอกในจาน หรือข้าวสารในถัง เด็กชายแดง ซึ่งเป็นลูกชานาอาจนึกไปถึงต้นข้าวในท้องนา นึกถึงงานปลูกข้าว ซึ่งลำบากด้วยประการทั้งปวง เด็กชายดำ ซึ่งอยู่ในภาคอีสาน อาจจะนึกถึงข้าวเหนียว ซึ่งเขากินทุกวัน แต่เด็กหญิงด้อมดัด จะนึกว่าข้าวเป็นข้าวขาวทั้งหมด ประด์พการณของเด็กทั้งดัดทกต่างมานอยในวงจำกัด เด็กแต่ละคนก็จะแปลความหมายของข่าวทกครพดถึงไปตามประด์พการณทคนมี เวลาคิดถึงเรื่องทครด่อน เด็กจะคิดไปตามแนวของตน และดัวสร้างควมเข้าใจได้ในลักษณะต่างๆ กัน ดัวนมากเด็กจะเข้าใจควมหมายของครูไม่ด้อมบรรณ และเด็กเป็นจำนวนไม่น้อย จะคิดและดัวสร้างควมเข้าใจ ผิดไปจากทครด่อน

ตัวอย่างทกต่างมานเป็นเรื่องง่ายและไม่ซับซ้อน ถ้าเป็นเรื่องทงยากและซับซ้อนกว่า ความเข้าใจของเด็กจะแตกต่างกันไปอีกมาก ฉะนนครูควรจะด้าหนักถึงความจริงข้อหนึ่งว่า เรื่องทคนด่อนนบรรจุเข้าไปในด้อมองของเด็กตรงๆ ไม่ได้ เด็กต้องคิดเสียก่อนจึงจะบังเกิดควมเข้าใจ และควมเข้าใจของเด็กนแตกต่างกันมากมาย ในห้องเรียนห้องหนึ่ง เด็กบางคนอาจจะเข้าใจเรื่องราวผด้อย่างหนามือเป็นหนึ่งมือ บางคนเข้าใจถูกแต่ไม่ด้อมบรรณ เด็กทเข้าใจถูกและด้อมบรรณตามทครด่อนกัมี แต่ไม่มากนัก

เด็กทมีอายุต่างกัน ย่อมมีความเจริญเติบโตมากน้อยกว่ากัน เด็กอายุ

หาขอบยอมไม่โตแต่แข็งแรงเท่าเด็กดิบขอบ ความคิดความอ่านกันน้อยกว่ากัน
นี่เป็นความจริงที่ทุกคนทราบดี สำหรับครุการทราบความจริงแค่นี้ยังไม่พอ ครู
ควรจะรู้ถึงขั้นต่อไปว่า เด็กอายุห้าขวบ มีความเจริญเติบโตแค่ไหน อะไร
ได้บ้าง ครูควรนำเอาความรู้นั้นไปใช้ในการสอน

จิตวิทยาของเด็กซึ่งเกี่ยวกับการสอนอ่านที่จะกล่าวในบทนี้เป็นแต่เพียงบท
ต้น ๆ ผู้เขียนมุ่งจะยกมากล่าวเพื่อให้เห็นความจำเป็นของการใช้จิตวิทยาใน
ห้องเรียนมากกว่าที่จะกล่าวถึงการใช้จิตวิทยาโดยละเอียด ดังนั้น เพื่อจะทำการ
สอนให้ได้ผลดีจริง ๆ ครูควรจะศึกษาจากหนังสืออื่น ๆ อีก

ความสัมพันธ์ระหว่างวัยของเด็กกับหลักสูตรการสอนอ่าน

ความเจริญเติบโตของเด็กกับการสอนอ่านมีส่วนเกี่ยวข้องกันสองประการ
คือ

๑. เด็กในวัยหนึ่งๆ ย่อมมีความเจริญเติบโต ความต้องการ และความ
สนใจ อยู่ในขอบเขตของวัยตน ฉะนั้นครูจึงควรสอนให้อ่านแต่สิ่งที่เด็กในวัยนั้น
จะอ่านเข้าใจได้

๒. ครูสอนอ่านให้แก่เด็ก เพื่อชักนำให้เด็กเกิดความชำนาญอย่างใหม่
และมีความสนใจอย่างใหม่ ดังนั้นการอ่านจึงช่วยให้เด็กเจริญเติบโตไปตาม
แนวที่พึงประสงค์ของโรงเรียน

ส่วนเกี่ยวข้องระหว่างเด็กกับการอ่านสองประการนี้ แยกจากกันไม่ได้
เด็กมีอิทธิพลเห็นอรรถสัณฐานของวิชาอ่าน แต่ในขณะเดียวกัน หลักสูตรวิชาอ่าน
ก็ต้องมีอิทธิพลเห็นเด็ก เด็กเป็นผู้จากตเเรงที่จะสอน แต่หลักสูตรเป็นผู้ชัก

จงแหวางแนวทางความเจริญของเด็ก ก่อตัวขึ้น ๆ ว่าโรงเรียนตามใจเด็ก โดย
 ดอนแต่เรื่องที่เด็กสนใจ เด็กก็ต้องตามใจโรงเรียน โดยเรียนเอาความรู้ไป
 สร้างความเจริญให้แก่ตน อันจะเป็นผลประโยชน์แก่สังคมในเบื้องหน้า

เมื่อเด็กและการอ่านต่างก็ย่อมอาศัยกันและกันเช่นนั้น การจัดหลักสูตรจึง
 ควรจะให้อิทธิพลของแต่ละฝ่ายก่อกำเนิดกัน คือไปจะกล่าวถึงความเจริญเติบโต
 โตของเด็กแต่ละวัย และหลักสูตรการอ่านซึ่งควรจะใช้ในวัยนั้น ๆ ข้อความที่
 ยกมาถ่วงคิดแปลงมาจากบทความของ ศาสตราจารย์ เดวิด เอช. รัสเซลล์
 (David H. Russell) แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย

ลักษณะของเด็กอายุ หก เจ็ด และแปดขวบ

เด็กวัยนี้มองไฉและอยู่ไม่สุข ตลอดเวลาจะเคลื่อนไหวร่างกายโดยไม่รู้ลึกลับ
 หน่อย บางทีก็รักอยากทำอะไรให้เป็นประโยชน์ เช่น สร้างเครื่องเล่นง่าย ๆ
 เด็กจะเริ่มรู้จักเล่นกันที่หลาย ๆ คน (ต่างกับเด็กอายุน้อยกว่านี้ ซึ่งโดยมาก
 เล่นคนเดียว) มีความชำนาญในการใช้แขนขามากขึ้น ทำงานที่ละเอียดละออ
 ได้มากขึ้น

เด็กหกขวบจะสนใจแต่สิ่งที่เห็นเฉพาะหน้า แต่เด็กแปดขวบจะสนใจกว้าง
 ขว้างมากกว่า การคิดมักจะคิดเข้าข้างตนเอง แต่เด็กจะเด็กพุดถึงแต่ตนเอง
 เพียงคิดถึงแต่เรื่องของตน (ต่างกับเด็กสามขวบ ซึ่งพุดและคิดถึงตัวเองอย่าง
 เดียว เด็กหกถึงแปดขวบจะคิดถึงคนอื่น พุดถึงคนอื่น แต่ความคิดเอนเอียง
 เข้าข้างตนเองเสมอ) เพื่อนเล่นมักจะไม่จำกัดตัวคงที่ วันหนึ่งเล่นกันสองสามคน
 พรุ่งนี้เปลี่ยนหน้าไปเล่นกับคนอื่น บางคราวก็เล่นกับเพื่อนชุดเดียวกันนาน ๆ
 เวลาพุดมักจะพุดถึงแต่สิ่งที่เห็นด้วยตา เวลาคิดก็คิดถึงแต่สิ่งที่ตนมองเห็น เด็ก

โตจะคิดถึงความคิดที่ไม่มั่นคง (เช่น ความดี ความชั่ว) เป็นบางครั้ง ถ้าเห็น
ของสองสิ่งเด็กจะบอกได้ว่าต่างกันอย่างไรก่อน แล้วจึงจะบอกว่าคล้ายคลึงกัน
อย่างไรได้ทีหลัง รู้จักหาเหตุผลง่าย ๆ ว่าอะไรเป็นเหตุให้เกิดอะไรขึ้น (เช่น
รู้ว่าน้ำท่วม เพราะตุน้ำ) แต่เด็กจะไม่ยอมสละเวลานาน ๆ เพื่อค้นคว้าหาเหตุผล
ก็จะแสดงความเห็นทันทีโดยไม่ไตร่ตรองให้แน่นอนเสียก่อน ดังคำขวัญที่ผู้ปกครอง
เด็กควรมุ่งความอยากรู้อยากเห็นมากซึ่งเป็นเครื่องมือที่ควรจะใช้ให้เป็นประโยชน์
ในการสอนได้อย่างดี

ตามธรรมชาติเด็กมักจะเด็กทำอะไรคนเดียว เพราะอยากรู้อยากเห็น เริ่ม
รู้จักเดินอย่างมีกฎเกณฑ์ รู้จักผู้ใหญ่น้อย รู้จักเอาอย่างผู้ใหญ่ รู้จักเอา
อกเอาใจเพื่อนสนิท พูดตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม รู้จักโต้เถียงเพื่อเอาชนะ
เพื่อน บางคนรู้จักให้ความเห็นอภิปรายปัญหาง่าย ๆ และมีความสนใจในเรื่อง
ที่พูดเป็นเวลานานพอสมควร วัฒนธรรมของเด็กเรียนได้มากเป็นพิเศษ

หลักสูตรของการอ่านที่ควรจะใช้กับเด็กวัยนี้

ครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้ออกกำลังกายและพักผ่อนมาก ๆ ให้มีการทำ
งานที่ต้องใช้สมาธิ เช่น การอ่านแผนภูมิที่ทำในชั้นบ้างเล็กน้อย บทเรียนที่ต้อง
ใช้สมาธิมาก ๆ เช่น การอ่าน ควรจะให้กินเวลาสั้นกว่าบทเรียนอื่น ๆ การอ่าน
ต้องใช้ประสาทตาและอื่น ๆ อย่างพิถีพิถัน เพราะฉะนั้นควรจะไม่ว่างเว้นเด็กใน
ตอนนั้น ควรจะผ่อนหนักผ่อนเบาโดยให้เรียนไปด้วย ทำงานอื่นไปด้วย การสอน
ควรจะค่อย ๆ สอนทีละน้อย และควรจะสอนเป็นพวก ๆ ตามความสามารถของ
พวกนั้น ๆ

บทเรียนที่จะให้อ่าน ควรจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่เด็ก
 เห็นทุกวัน การอ่านกับงานอื่นของนักเรียนควรจะต้องผสมกัน เช่น ให้นักเรียน
 หัดอ่านจากแผนที่ บ้าย ประกาศประจำชน และหนังสือพิมพ์รายวันของตน
 เมื่อเด็กโตขึ้นจนอายุถึงแปดขวบ การอ่านจึงจะขยายออกไปถึงเรื่องราวที่
 กว้างขวางกว่านั้น ตอนนั้นเด็กจะรู้จักใช้การอ่านเพื่อขยายความรู้ของตน ก่อน
 จะให้เด็กอ่านเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ครูควรจะต้องเตรียมให้เด็กมีความพร้อมเพรียงที่จะ
 เรียนเสียก่อน การเตรียมเด็กควรใช้รูปภาพ คำถาม คำตอบ และการค้นหา
 เกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน การค้นหาควรจะต้องอยู่ในวงแคบ ๆ เช่น ถ้าวางบ้าน ห้อง
 นาน หรือบ้านเมือง ไม่ควรจะต้องพยายามจะให้เด็กหาเหตุผลถึงขนาดที่จะ
 เข้าใจถึงคัมภีร์ของมนุษย์โดยทั่วไป (การสอนหาเหตุผลเมืองและศีลธรรมสำหรับเด็ก
 ป. ๓ ควรจะเป็นเรื่องบ้าน มากกว่าเรื่องประเทศชาติ ควรจะให้เด็กรู้ว่า พ่อ
 ทำอะไร แม่ทำอะไร และเด็กควรประพฤติตัวอย่างไรต่อพ่อแม่ เรื่องเช่นเด็ก
 เห็นทุกวัน และจะเข้าใจได้ดี ถ้าสอนเรื่องทั่วๆไปเกินขอบเขต เช่น เรื่อง
 ประเทศ เด็กจะมองไม่เห็นความจำเป็น ถ้าเคยเชิญสอนให้โดยที่เด็กยังไม่ได้อ่าน
 จดจำเรื่องได้ เด็กจะสร้างความคิดเข้าใจที่ผิดพลาด หรือไม่เต็มบูรณ์ให้แก่ตนเอง ผล
 เสียหายจะตามมาทีหลัง กล่าวคือ เด็กจะไม่เห็นความจำเป็นว่า ทำไมตนจึง
 จะต้องปฏิบัติตามประเทศเช่นนั้น ประเทศไม่มีความหมายหรือความสำคัญต่อ
 เด็กเท่าพ่อแม่ ครู และเพื่อนเล่น เรื่องราวที่กว้างขวางเช่นนี้ควรจะต้องรอไว้สอน
 เมื่อเด็กโตพอที่จะรู้ว่า ประเทศคืออะไร) ในวัยนี้เด็กชอบอ่านเรื่องของสัตว์ เช่น
 สัตว์พูดกันได้ เป็นต้น เด็กควรจะได้อ่านเรื่องจริง และนิยายปะปนกันไปในตัว
 การอ่านออกเสียง และอ่านในใจ ควรจะแยกกัน เด็กโตหน่อย ควร
 จะอ่านออกเสียงเมื่อมีผู้ฟัง คืออ่านให้คนอื่นฟัง ครูเน้นในเรื่องการฟัง และสอน

ให้เด็กรู้จักฟัง ความสามารถเช่นนี้ต้องฝึกจนจึงจะได้ ครูควรชักนำเด็กให้ได้อ่าน
 มาก ได้เห็นมาก โดยใช้ภาพประกอบ และการศึกษาออกสถานที่ในขณะ
 เดียวกันให้เด็กอ่านเรื่องทบทวนซ้ำออกไป เพื่อขยายความคิดความอ่านของ
 เด็ก และทำให้เด็กได้รับความเข้าใจที่ถูกต้อง เมื่อเด็กหัดอ่านได้ก็ต้องคัด
 แล้ว เด็กก็จะรู้จักเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับตัวละครในเรื่อง เมื่ออายุ
 เติบโตขึ้นไป เด็กจะมีความสนใจในเรื่องราวที่แปลกออกไปจากที่เคยเห็น
 มา เด็กผู้หญิงกับเด็กผู้ชายจะมีความสนใจในเรื่องที่แตกต่างกัน

วัยแรกทบทวนเป็นวัยของการอ่านเองคนเดียว เพื่อให้เด็กมีความ

สามารถและความชำนาญในหลักการอ่าน เป็นการวางรากฐานให้เด็กก้าวหน้าใน
 ขั้นตอนต่อไปด้วยดี เป็นการสร้างนิสัย และความรู้สึกอันดี ที่มีต่อหนังสือและการ
 อ่านหนังสือ (ถ้าเด็กเห็นว่าการอ่านเป็นของดี ดีนัก เพื่อดูแล เด็กจะมีความ
 ตั้งใจต่อการอ่าน คือจะเห็นว่าการอ่านเป็นประโยชน์ อันช่วยสร้างนิสัยที่ดี
 คือ เด็กจะมีนิสัยรักการอ่าน และใช้การอ่านให้เป็นประโยชน์)

ลักษณะของเด็กอายุ เก้า สิบ และสิบเอ็ดปี

เด็กเติบโตแต่มีความแข็งแรงมากขึ้นกว่าเดิม (คือ นอกจากจะสูงขึ้น
 นานหนักเพิ่มขึ้นเฉยๆ เด็กยังแข็งแรง และรู้จักใช้วิธีของตนเองได้ดีกว่าเดิม)
 เด็กผู้หญิงจะเจริญวัยมากกว่าเด็กผู้ชายประมาณหนึ่งปี (คือ เด็กผู้หญิงจะ
 ก้าวขึ้นไปสู่ความเป็นสาว ก่อนที่เด็กผู้ชายจะก้าวไปสู่ความเป็นหนุ่ม) เด็ก
 ผู้หญิงบางคนอาจจะเริ่มมีโลหิตประจำเดือน แต่เป็นเดือนน้อย โดยทั่วๆ ไป
 ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงจะชอบทำอะไรแรงๆ เอะอะดังดังในวัยนี้ เด็กทำงาน
 ละเอียดระมัดระวังได้มาก และความสามารถอันเป็นสิ่งที่เด็กชื่นชม เป็นของมีคุณค่า
 ค่าต่อจิตใจของเด็ก

ความสามารถในทางปัญญาจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เด็กรู้จักอะไรคืองาน อะไรคือเล่น รู้จักแยกการเดินออกจากการทำงาน เกิดอยากมีความชำนาญในการอ่าน รู้จักคุณค่าของการอ่านหนังสือออก ความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ จะลึกซึ้งกว่าเดิม แต่ก็ยังมีตกหล่นและไม่สมบูรณ์อยู่มาก เริ่มรู้จักความแตกต่างของเนื้อที่ และเวลา (เด็กเล็กไม่รู้ความแตกต่างของเนื้อที่ ๑ ไร่ กับ ๕ ไร่ จะรู้อย่างเดียวแต่ว่าเนื้อที่กว้าง ต้องคงอยู่นานจึงจะสู่ระยะทาง นอกจากนั้นเด็กเล็กยังไม่รู้ว่า มีกตากับหีบที่แตกต่างกันอย่างไร จะรู้อย่างเดียวแต่ว่านานมาแล้ว) เด็กวัยนี้จะเริ่มเข้าใจระยะเวลาในทางประวัติศาสตร์ (เช่นรู้ว่าห้าร้อยปีมาแล้วนานกว่าสองร้อยปีมาแล้ว เป็นต้น)

วงคำพูดของเด็กขยายกว้างขวางออกไปมาก (เด็กอายุ ๖ ขวบ รู้จักคำประมาณ ๒๕๐๐ คำ) นอกจากจะรู้คำมาก เด็กยังรู้คำเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก (เด็กเล็กรู้จักคำเพิ่มขึ้นไม่ถึงร้อย แต่เด็กโตรู้จักคำเพิ่มขึ้นถึงหลายพัน) วงของความสนใจขยายกว้างออกไปมาก ไม่ได้สนใจเฉพาะเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวตน รู้จักสนใจเฉพาะสิ่ง และสนใจในสิ่งเดียวกันพอใช้ เวลาที่จดจ่อกับจะรู้จักจำเป็นส่วนตัว คือยังไม่มองเห็นภาพส่วนใหญ่ว่าเรื่อง มีความสามารถมากจนที่จะหาความแตกต่าง และความที่คล้ายคลึงกับของสิ่งของ หรือคนรู้จักว่าอะไรเป็นต้นเหตุของอะไร

การเข้าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปมาก - โดยมากเด็กมักจะไม่นิยมเล่น และเล่นมากกับเพศตรงกันข้าม บางทีรู้จักทำงานคนเดียว หรือรู้จักหย่อนใจคนเดียว แต่การเข้าพวกในระหว่างเพศเดียวกัน เป็นสิ่งที่เด็กชอบมากกว่า เพื่อนที่อยู่

พวกเดียวกัน จะมอثرพบเห็นเด็กแต่ละคนมากกว่าบ้าน หรือโรงเรียน (กล่าวคือ เด็กพอใจจะเอาใจเพื่อนสนิทในพวกเดียวกัน มากกว่าที่จะเอาใจพ่อแม่หรือครู)

หลักสูตรของการอ่านที่ควรจะใช้กับเด็กในวัยนี้

การที่เด็กสามารถชักตามเนื้อหางานละเอียดอ่อนได้ การที่เด็กมีสุขภาพดีสมบูรณ์ และการที่เด็กทำงาน หรือเล่นได้โดยไม่รู้จักเหนื่อย หมายความว่าเด็กสามารถจะทนเรียน และทนต่อการอ่านเพื่อหาความรู้ได้เป็นเวลานานพอสมควร ถึงแม้เด็กจะทำงานได้ว่องไวและคล่องแคล่ว แต่เด็กก็ยังไม่ได้พอที่จะรู้จักรับผิดชอบในการงาน ทางที่ดีควรจะหาเวลาให้เด็กได้อ่านหนังสือตามที่ชอบโดยหาหนังสือหลาย ๆ ชนิดมาให้ ถ้ามีหนังสืออ่านมากเต็ม และมากประเภท เด็กจะอ่านมากจนเรื่อย ๆ จนถึงอายุประมาณ ๑๒ ปี เด็กจะอ่านมากที่สุด

โดยทั่วไป เด็กวัยนี้สามารถอ่านได้คล่องแคล่วแล้ว กล่าวคือรู้จักการอ่านดีพอแล้ว ครูควรจะสอนให้เด็กใช้การอ่านให้เป็นประโยชน์ การสอนอ่านควรจะสอนไปในแนวทางที่จะให้เด็กอ่านเพื่อหาความรู้ ควรจะสอนให้เด็กรู้จักอ่านหนังสือเพื่อหาความรู้ประกอบงานส่วนตัว ประกอบการเรียนวิชาอื่น และงานอื่น ๆ แล้วแต่เด็กจะมี ครูควรจะช่วยแปลศัพท์ ให้แก่เด็กและช่วยแนะให้เด็กสร้างความเข้าใจให้แก่ตนอย่างถูกต้องโดยการช่วยให้เด็กได้เห็นของจริง หรือได้รู้ได้เห็นจากภาพ และโดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้อ่านได้เรียนอยู่เสมอ

ด้วยเหตุที่เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงมีลักษณะแตกต่างกัน โรงเรียนควรจะหาหนังสือให้เด็กต้องประเภท คือหนังสือสำหรับเด็กผู้ชาย และหนังสือสำหรับเด็กผู้หญิง (หนังสือสำหรับเด็กผู้ชาย เป็นประเภทหนังสือวิทยาศาสตร์ ประวัติ

ของคนและเรื่องการผจญภัย หนังสือสำหรับเด็กผู้หญิง เป็นประเภทหนังสือเกี่ยวกับชีวิตในบ้านและโรงเรียน) เด็กวัยนี้มีความคิดอ่านในการสร้างสรรค์มากพอควร ฉะนั้นครูควรจะฉวยโอกาสสอนให้เด็กอ่านเพื่อเป็นประโยชน์ในการเขียนบทความ การเดินคันทรี่ การเดินละคร และการร้องรำทำเพลง

เด็กบางคนจะชอบอ่านหนังสือ หรือภาพการ์ตูนโดยไม่มีความหมาย (อ่านไปเฉยๆ โดยไม่รู้ว่าอ่านไปทำไม เห็นเพื่อนอ่านก็อ่านตามเขาไป) เช่นนี้ ครูควรจะต้องฝึกนิสัยการอ่านที่ดีให้แก่เด็กๆ ให้เด็กรู้จักอ่านให้เป็นประโยชน์ เวลามีการถกเถียงกันในชั้นเกี่ยวกับวิชาความรู้ ครูควรจะต้องสอนให้เด็กอ่านเพื่อหาคำตอบ อ่านเพื่อขยายวงของความรู้ให้กว้างขวาง

ลักษณะของเด็กอายุ ๑๒-๑๓ และ ๑๔ ปี

สำหรับเด็กวัยนี้ เด็กจะแตกต่างกับวัยก่อนๆ มาก ร่างกายของเด็กจะเติบโตจนผิดหูผิดตา การแตกเนื้อหนุ่มหรือแตกเนื้อสาว จะทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงอิริยาบถไปมาก (เช่น การเดิน หรือยืน เป็นต้น) ความเจริญของอวัยวะสืบพันธุ์ มีความสำคัญแก่จิตใจของเด็ก ตามธรรมดาเด็กหญิงจะแตกเนื้อสาวก่อนที่เด็กผู้ชายจะแตกเนื้อหนุ่มประมาณปีครึ่งถึงสองปี

นอกจากจะเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจของเด็กก็จะเจริญขึ้นมาก เด็กจะสามารถทำงานได้ดexterous มาก ความสามารถในการอ่านเพื่อหาความรู้ การตีปัญหาต่างๆ และการสร้างสรรค์ของเด็กดexterous จนผิดหูผิดตา ลักษณะสำคัญที่สุดของเด็กวัยนี้ คือ เด็กอยากได้รบคำบอกเล่า หรือความรู้มากผิดปกติ เด็กรู้จักใช้ภาษาได้ดีกว่าเดิม รู้จักแยกแยะ เวลาคิดเด่นพูดอย่างไร เวลาคิดเป็น

งานเป็นการ พุดอย่างไร ความสามารถในการท่องจำและการจัดระเบียบของ
ความคิด หรือการงาน เจริญขึ้นมาก นอกจากนั้นเด็กยังใช้จินตนาการได้ดีขึ้น

การเข้าพอกเข้าฝูงจะมีมากขึ้นในระยะหนุ่มสาว เด็กรู้จักประพาศตัวและ
วางตัวตามแบบแผน และขึ้นของสังคมของตนดังกล่าว (เช่น เด็กขึ้นสูงประพาศ
อย่างหนึ่ง ชนกลางประพาศอีกอย่างหนึ่ง) เด็กผู้หญิงจะรู้จักแยกชั้น และ
แบบแผนของความประพฤติมากกว่าเด็กผู้ชายที่มีอายุเท่า ๆ กัน ความสามารถ
ในการเข้าสังคมของเด็กวัยนี้ จะแตกต่างกันมากในระหว่างคนต่อคน การสังคม
และการรวมพวก ประกอบกับการชอบดูกีฬาจะทำให้เด็กมีเวลาอ่านหนังสือ
น้อยลง

หลักสูตรการสอนอ่านที่ควรจะใช้กับเด็กวัยนี้

อายุ ๑๓ - ๑๔ ปี เป็นวัยที่เด็กมีสุขภาพสมบูรณ์ที่สุด เด็กที่คล่องแคล่วจะ
อ่านหนังสือมากที่สุดในชีวิต เมื่อเปรียบเทียบกับที่เด็กเคยอ่านมาแล้ว และจะ
ได้อ่านต่อไปในภายหน้า เด็กผู้ชายอายุ ๑๓ และ ๑๔ ปี ยังไม่แตกเนื้อหนุ่ม
ฉะนั้นจึงยังชอบการออกกำลังกาย การเข้าพอกเข้าฝูง และการละเล่นหนังสือ
ประเภทรูปภาพอยู่มาก หนังสือที่อ่านก็มักจะอ่านประเภทผจญภัย และประเภท
นักสืบ ส่วนเด็กผู้หญิงในวัยเดียวกันจะชอบอ่านนวนิยายเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ และ
เรื่องความรักของผู้หญิงที่โตแล้ว ครูควรจะต้องเตรียมการอ่านที่แตกต่างกัน
โดยช่วยให้เด็กเกิดรสนิยมในหนังสือที่แตกต่างกัน และให้มีความสามารถในการ
การอ่านไปในแง่ที่ตนถนัด (การที่ครูจะตั้งให้เด็กมาสนใจในเรื่องเดียวกัน หรือ
หนังสือประเภทเดียวกันนั้น ไม่มีประโยชน์และเป็นไปไม่ได้ การสนใจเด็กจะทำให้
เด็กเกิด厭倦การอ่านหนังสือและไม่ชอบคร่ำครวญเข้าไป)

การที่เด็กเจริญเติบโตในด้านจิตใจมาก หมายความว่า ครรภ์มารดาจะ
แนะนำให้เด็กใช้การอ่าน เพื่อการเรียนรู้ได้มากขึ้น ถ้าครูให้คำแนะนำที่ดี เด็ก
จะย่อแตรจิตระเบียบเรื่องราวที่ตนอ่านได้ดี เด็กจะรู้จักหาเหตุผลอย่างกว้างขวาง รู้จัก
รากฐานและความเป็นไปของสังคม รู้จักความคิดที่ไม่มีตัวตน เช่น ความ
ยุติธรรม กิจการระหว่างชาติ และปัญหาซึ่งความเจริญทางวิทยาศาสตร์ได้
สร้างให้แก่สังคมมนุษย์ (เช่น การสร้างรถยนต์ ทำให้คนมีปัญหในการจราจร
 เป็นต้น) เวลาดูเด็กอ่านหนังสือ เด็กมักจะเอาตนเองไปเปรียบกับตัวละครในเรื่อง
และจะเกิดอารมณ์ต่าง ๆ ไปตามเรื่องราวที่ตนอ่าน

เมื่อปรากฏว่าเด็กสนใจในเรื่องที่แตกต่างกันแทบทุกคนเช่นครูจะต้องทำ
งานหนักในการแนะนำให้เด็กได้รับความสามารถไปในแง่ต่าง ๆ กัน เด็กที่โตมา ๆ
จะมองเห็นความไพเราะในทางวรรณคดี แต่เด็กเด็กมองไม่เห็น รสนิยมวรรณ-
คดีจะแตกต่างกันเป็นคณ ๆ ไป ถึงแม้เด็กจะอ่านหนังสือน้อยลง แต่การอ่านใน
วัยนี้จะช่วยส่งเสริม หรือเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคนได้มาก (คือ
การอ่านมีอิทธิพลเห็นต่อการสร้างบุคลิกภาพของเด็กมากกว่าวัยอื่น ๆ)

ตัวอย่างของการจัดหลักสูตรการอ่านให้เข้ากับความจริงเติบโตของเด็ก
ที่กล่าวมาข้างต้น ชาติความสมบูรณ์ที่จะใช้ในเมืองไทยหลายประการ
ประการแรกลักษณะของเด็กที่ยกมาอาจเป็นลักษณะของเด็กอเมริกัน ซึ่งมี
รากฐานทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติแตกต่างกับเด็กไทย ประการที่สอง
หลักสูตรจัดโรงเรียนของอเมริกาต่างกับของไทย ประการที่สามความต้องการ
ของสังคมที่เกี่ยวกับการศึกษาในสหรัฐอเมริกาผิดกับประเทศไทย ประการที่สี่
ในประเทศไทยไม่มีหนังสือพิมพ์ และหนังสือสำหรับเด็กมากเท่ากับสหรัฐอเมริกา

ด้วยเหตุผลดังนี้ โรงเรียนในประเทศไทย จึงจัดหลักสูตรและการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรและการสอนที่ใช้ในสหรัฐอเมริกาไม่ได้ แต่ตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วอาจจะใช้เป็นเครื่องนำทางให้แก่โรงเรียนของเราได้ เมื่อได้มีการค้นคว้าเกี่ยวกับเด็กไทยมากพอสมควร เราจะสามารถจะจัดหลักสูตรให้เหมาะแก่เด็กได้มากขึ้นเป็นลำดับ

หลักของความเจริญเติบโตและการพัฒนาทางจิตใจของเด็ก

รากฐานทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของไทยกับอเมริกาอาจจะแตกต่างกัน แต่เด็กย่อมเติบโตขึ้นในลักษณะคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าชาติใดภาษาใด หลักใหญ่ ๆ ที่ครูควรจะทราบในเรื่องความเจริญเติบโตของเด็ก คือ

๑. เด็กเจริญเติบโตขึ้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ในด้านปริมาณ เด็กจะมีน้ำหนัก เพิ่มขึ้น สูงขึ้น ส่วนในด้านคุณภาพ เด็กจะใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้ขึ้นตามอายุ เช่น วิ่งได้เร็วขึ้น หรือกระโดดได้ไกลขึ้น

๒. เด็กเจริญเติบโตขึ้นไปตามลำดับขั้น คือ ไม่ได้กระโดดข้ามขั้น หรือไม่ได้หยุดนิ่งอยู่เฉย ๆ ทารกจะนั่งได้ก่อนยืนได้ และเดินได้ ความเจริญเติบโตของเด็กมักจะติดต่อกันไม่ขาดสาย ถ้าไม่มีเหตุใดเหตุหนึ่งมาทำให้หยุดชะงัก เช่น อุบัติเหตุ หรือความเจ็บป่วย เป็นต้น

๓. ความเร็วของความเติบโตย่อมต่างกันเป็นขั้น ๆ ไป เด็กบางคนโตเร็ว บางคนโตช้า นอกจากนั้นเด็กคนเดียวกันยังโตเร็วช้าผิดกันในวัยต่าง ๆ เช่น ตอนอายุ ๘-๙ ขวบ เด็กจะไม่โตจนผิดปกติ พอถึงอายุ ๑๓-๑๔ ปี เด็กจะโตขึ้นอย่างรวดเร็วจนสูงเกือบเท่าผู้ใหญ่

๕. เด็กแต่ละคนเจริญเติบโตไปตามแนวของตน บางคนรีบโตในระยะเวลาอันสั้น และขึ้นไปถึงขีดสูงสุดโดยรวดเร็ว บางคนค่อยๆ โตไปเรื่อยๆ กว่าจะถึงขีดสูงสุดก็กินเวลานาน แต่เด็กทุกคนจะเจริญเติบโตถึงขีดสูงสุดของตนไม่เร็วช้า แต่ขีดสูงสุดของใครจะมากน้อยกว่ากันย่อมแล้วแต่เด็กเป็นคนๆ ไป

๕. เด็กในวัยหนึ่งย่อมมีลักษณะเด่นๆ ของวัยเป็นประจำ ลักษณะของวัยที่โดดเด่นย่อมจะคล้ายคลึงกันเป็นธรรมดา

หลักของความเจริญเติบโตนี้เกี่ยวข้องกับ การสอนอ่านอย่างใกล้ชิด หลักทั่วๆ ไป ที่จะนำมาใช้ในโรงเรียนได้มีดังนี้

๑. เด็กจะหัดอ่านไปเป็นขั้นๆ และขั้นของการอ่านของเด็กทุกคน มักจะคล้ายคลึงกัน เช่น เด็กจะเริ่มรู้จักคำพูดโดยการฟัง ต่อมาที่ใช้คำพูดโดยการพูด เมื่อถึงเวลาหัดอ่าน ก็จะรู้จักเปรียบเทียบเสียงพูดกับตัวอักษรบนแผ่นกระดาษ เมื่อเด็กเจริญในการอ่านเป็นขั้นๆ ไป เช่น ครูกีย่อมจะสามารถวางแนวทางของบทเรียนให้เหมาะสมกับความเจริญของเด็กได้ เช่น ครูย่อมไม่สอนให้เด็กอ่านบทเรียนที่ยากก่อนบทเรียนที่ง่าย การสอนย่อมจะสอนจากสิ่งง่ายๆ ที่เด็กเห็นทุกวี่วันไปหาเรื่องราวที่ยากขึ้นเป็นลำดับ

๒. ความเจริญในการอ่านนั้นค่อยเป็นค่อยไป เด็กจะอ่านหนังสือได้มากขึ้นและดีขึ้นทีละน้อย เมื่อเป็นเช่นนั้นครูย่อมจะไม่สอนเด็กทีละมากๆ จนเด็กรับไม่ไหว นอกจากนั้นหลักสูตรการอ่านก็ไม่ควรจะเป็นมาตรฐานไว้ว่าเด็กป. ๓ จะต้องอ่านได้เท่านั้น จึงจะสอบได้ได้ ทางที่ดีควรจะปล่อยให้เด็กเจริญขึ้นไปตามความสามารถของตน เด็กทุกคนย่อมเจริญถึงที่สุดเมื่อครูช่วยประคับประคองให้เป็นไปตามแนว

๓. ถึงแม้เด็กจะเจริญในการอ่านเป็นชน ๆ และเจริญไปเรื่อย ๆ ที่ละน้อย เด็กอายุเดียวกัน หรืออยู่ในชั้นเดียวกัน จะไม่มีความสามารถในการอ่านเท่ากัน เด็กประถมสองบางคนจะช้ำยังไม่ได้ บางคนช้ำได้ ออกเสียงถูก แต่ไม่รู้จัก ความหมายแน่นอน บางคนเข้าใจความหมายของคำดี และอ่านเป็นเรื่องเป็นราวได้ถูกต้องชัดเจน เมื่อเด็กในชั้นหนึ่งแตกต่างกันมากมายเช่นนี้ โรงเรียนไม่ควรบังคับให้เด็กทุกคนอ่านหนังสือเล่มเดียวกัน หรือให้ทำงานอื่นเท่า ๆ กัน ครูควรแบ่งเด็กออกเป็นพวก แต่ละพวกให้อ่านหนังสือในระดับต่างกัน และให้ทำงานคนละอย่าง

๔. เด็กในวัยต่าง ๆ ย่อมมีความสนใจ และความจำเป็นต่าง ๆ กัน ความสนใจ และความจำเป็นของเด็ก จะนำความเจริญในการอ่านของเด็กแต่ละคน ไปในด้านต่าง ๆ กัน เด็กบางคนชอบวิทยาศาสตร์ จะอ่านหนังสือวิทยาศาสตร์ เรื่อย ดึงดูดเด็กคนหนึ่งจึงสามารถอ่านหนังสือวิทยาศาสตร์ได้ดีกว่าเพื่อน ส่วนเด็กที่ชอบวรรณคดี ก็จะมีความสามารถในทางวรรณคดีมากกว่าเด็กคนอื่นเช่นเดียวกัน ความจำเป็นของเด็กแต่ละคน ก็ส่งผลต่อการอ่านเช่นเดียวกับความสนใจ เช่น เด็กคนหนึ่งปลูกต้นไม้ มีความจำเป็นจะต้องรู้เรื่องต้นไม้ จึงต้องอ่านเรื่องนั้น ๆ เด็กคนหนึ่งจะอ่านเรื่องต้นไม้เข้าใจได้ดีกว่าเด็กอื่น เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนั้น โรงเรียนจะต้องจัดหลักสูตรการอ่านให้เข้ากับวัยของเด็ก กล่าวคือ วัยไหนเด็กสนใจอะไรมากที่สุด ก็จัดหลักสูตรและหาหนังสือที่เหมาะสมแก่วัยนั้น ๆ ให้เด็กอ่าน

๕. ว่าโดยทั่วไป ความสามารถในการอ่านกับความเจริญทางร่างกาย ทางจิตใจ และทางสังคม ย่อมสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เด็กที่โตกว่า เจริญในทางจิตใจและทางสังคมมากกว่า ย่อมจะอ่านได้ดีและรวดเร็วกว่าเด็กที่ยังไม่

เจริญ เด็กที่อยู่ในที่แวดล้อมที่ดี เช่น อยู่ในบ้านที่ได้รับการศึกษาดี ได้รู้ได้เห็นสิ่งต่าง ๆ มาก ย่อมจะมีโอกาสเจริญในทางการอ่านมากกว่าเด็กอื่น เพราะฉะนั้นโรงเรียนจึงควรจัดหลักสูตรและตารางสอนให้เด็กได้เห็นสิ่งแวดล้อมที่ดีให้มากที่สุด หลักสูตรการอ่านควรจะขยายวงให้กว้างขวาง เพื่อให้เด็กได้ฝึกฝนความชำนาญในการอ่านทุกแง่ทุกมุม หนังสืออ่านควรจะมีหลายประเภท และมีประเภทที่หลากหลาย ๆ เด่ม การขยายวงของหนังสือและหลักสูตรให้กว้างขวาง จะเป็นประโยชน์ต่อเด็กมากกว่าการเดิมนระดับของการอ่านให้สูงในแง่เดียว (เช่น จะสอนเขาแต่การอ่านวรรณคดี โดยไม่เหลียวแลการอ่านหนังสือวิทยาศาสตร์ เป็นต้น)

๖. ความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมกับการอ่านย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามวัยของเด็กเช่น เด็กประถม ๓ รู้จักแต่สิ่งแวดล้อมของบ้านและโรงเรียน แต่เด็กประถม ๕ จะได้รู้ได้เห็นกว้างขวางกว่า การอ่านของเด็กประถม ๕ ย่อมขยายวงกว้างกว่าเด็กประถม ๓ เป็นธรรมดา ความเข้าใจของเด็กต้องชนกันแตกต่างกัน เด็กประถม ๓ ย่อมอ่านหนังสือของเด็กประถม ๕ ไม่เข้าใจ เด็กประถม ๕ ย่อมอ่านหนังสือของเด็ก ม.๖ ไม่รู้เรื่อง ด้วยเหตุนี้ครูจึงควรจัดหลักสูตรดังนี้

ก. รวบรวมความพร้อมที่จะอ่านเสียก่อน จึงสอนอ่านให้

ข. จัดเรื่องให้เด็กอ่านให้เหมาะแก่ความสนใจและความจำเป็นของเด็ก
 ทั้งนี้เพื่อให้เด็กชอบการอ่าน

- ค. ควรจัดให้เด็กได้มีความงอกงามในการอ่านเรื่อยไป กล่าวคือ เมื่อเด็กอ่านหนังสือเล่มหนึ่งจบแล้ว เด็กควรจะได้อ่านเล่มอื่นต่อไป ไม่ใช่บังคับให้นักเรียนอ่านหนังสือเล่มเดียวตลอดปี
- ง. ควรจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก

สิ่งแวดล้อมของเด็กกับการสอนอ่าน

เมื่อพิจารณาถึงความเจริญเติบโตและพัฒนาการทางจิตของเด็กว่าควรจัดหลักสูตรการสอนอ่านให้เหมาะสมอย่างไรแล้ว เรายังมีปัญหาคือ นอกจากจะต้องคิดถึง ด้วปัญหาใหญ่ที่สุดก็คือสิ่งแวดล้อมของเด็ก ดังนี้ ดังต่อไปนี้ครูควรจะเอาใจได้เป็นพิเศษ

๑. มาตรฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเด็ก เด็กบางคนมาจากบ้านที่พ่อแม่ได้รับการศึกษาดัง จึงรู้จักเอาใจใส่ต่อการศึกษารองลูก เด็กบางคนมาจากบ้านที่อยู่ในระดับต่ำของสังคม พ่อแม่มองไม่เห็นว่าจะส่งลูกเข้าโรงเรียนไปทำไม เด็กบางคนมาจากครอบครัวที่รวย หนึ่งรถยนต์มาโรงเรียนทุกเช้า เด็กบางคนมาจากครอบครัวที่ยากจน ต้องเดินมาเรียนหนังสือทุกวัน เมื่อเด็กต่างคนต่างมาจากบ้านที่อยู่ในระดับต่าง ๆ กันของสังคมเช่นนี้ ความคิดความอ่านของเด็กที่ต่อการเรียนย่อมแตกต่างกัน และย่อมกีดหน้าในการเรียนไม่สม่ำเสมอ

๒. ลักษณะของบ้านของเด็ก บางครอบครัวพ่อแม่ประนีประนอมกันช่วยกันเลี้ยงดูให้ได้รับความสุข บางบ้านพ่อแม่เฝ้าระวังระแวงกัน เด็กถูกเคี่ยวเข็ญหรือว่ากระตือรือร้น บางบ้านพ่อแม่ไปทำงานทั้งต้องคน ปล่อยให้

ให้ตกอยู่ในความดูแลของคนใช้หรือญาติ บางครอบครัวพ่อแม่หย่ากันหรือตาย
จากกัน เด็กโคชนโดยไม่รู้ จักลักษณะของครอบครัวที่สมบูรณ์ ลักษณะที่แตก
ต่างกันของบ้านเช่นนี้ ทำให้เด็กแต่ละคน มีนิสัยและอารมณ์ไม่เหมือนกัน นิสัย
และอารมณ์นั้นมอثرพัฒนาการเรียนอย่างมากมาย

๓. ภาษาพูดของเด็ก ในเมืองไทยมีภาษาท้องถิ่นหลายภาษา แต่เราใช้
ภาษากลางเป็นภาษาที่ใช้ในการอ่าน เด็กที่พูดแต่ภาษาท้องถิ่นย่อมหัดอ่านได้ช้า
กว่าเด็กที่พูดภาษากลางอยู่แล้ว เรื่องนี้ควรจะได้มีการพิจารณาคึกษาเป็นพิเศษ
เพราะมีความสำคัญในการสอนอ่านเป็นอย่างยิ่ง

๔. ลักษณะของท้องถิ่น เด็กเกิดในกรุงเทพ ฯ ย่อมได้พบได้เห็นสิ่ง
แวดล้อมในลักษณะแตกต่างกับเด็กที่เกิดในเพชรบุรี สิ่งแวดล้อมบังคับให้เด็ก
มีความคิดอ่านไปคนละแนว วิถีสอนและหนังสืออ่านสำหรับเด็กในท้องถิ่นต่าง ๆ
ควรจะให้รับการดัดแปลงให้เหมาะสมกับท้องถิ่น การใช้หนังสืออ่านเล่มเดียว
ทั่วประเทศ คงไม่เป็นการเหมาะสมแก่การสอนอ่านแผนใหม่

ชั้นต่าง ๆ ของการอ่าน

ความสามารถและความชำนาญในการอ่านของเด็กย่อมเปลี่ยนแปลงไป
ตามวัยและชั้นเรียนของเด็ก เด็กเจริญเติบโตทางการอ่านไปเรื่อย ๆ โดยไม่
กระโจนข้ามขั้นอย่างจริงจังอยู่แต่ในระดับชั้นหนึ่ง ๆ เด็กย่อมแสดงความสามารถ
และความชำนาญอันเด่น ๆ ออกมาให้เห็นชัดเจน ระดับของการอ่านนี้ ได้มี
ผู้แยกออกเป็น ๕ ตอน ในหนังสือเขียนแทรกชั้นเรียนลงไปเพื่อให้เทียบเคียงเฉย ๆ
มิได้หมายความว่าเด็กที่เรียนในชั้นนั้น ๆ จะต้องอยู่ในระดับนั้นทุกคนไป
ระดับความสามารถของการอ่านมีดังนี้

เด็กจะรู้จักคำซึ่งเคยได้หัดอ่านมาในวงจำกัด และผลสุดท้ายก็จะสามารถอ่านหนังสือหัดกฎหมายเล่มแรกจบโดยเข้าใจเนื้อเรื่องและรู้จักคำในหนังสือเล่มนั้นทั้งหมด

การเรียนในชั้นนี้ เป็นการเรียนอย่างเชิงซ้ำ เด็กจะต้องหัดจำคำที่ละคำ โดยอาศัยภาพประกอบ หรือข้อความในประโยคเป็นเครื่องประกอบให้คนเฝ้าคำต่าง ๆ ได้ถูกต้อง แต่ครูก็ย่อมคิดแปลงวิธีสอนของคนให้เด็กได้รับความสนุกสนานในการเรียน นอกจากจะฝึกความจำของตนในการอ่านให้แก่เด็กแล้ว ครูยังต้องปลูกฝังความสนใจในการอ่าน และนิสัยที่ดีในการอ่านหนังสือให้ด้วย

-ขั้นหัดกฎหมายของการอ่านเจริญอย่างรวดเร็ว-

เด็กในชั้นนี้ คือเด็กประถมสองและสาม เมื่อเด็กเข้าใจหัดกฎหมายของการอ่านจากประถมหนึ่งพร้อมกับเกิดนิสัยรักการอ่าน และความสนใจในการอ่านจากประถมหนึ่งแล้วเด็กจะขยันอ่านหนังสือยิ่งขึ้น เมื่อขยันอ่าน เด็กจะอ่านได้มาก และรู้จักคำใหม่เพิ่มขึ้น วิธีการเดาคำใหม่ของเด็กจะดีขึ้น นอกจากใช้ภาพประกอบ และข้อความในประโยคเป็นเครื่องประกอบการเดาแล้ว เด็กยังจะได้เรียนหัดการประสมอักษร ซึ่งเป็นการเพิ่มความจำและความชำนาญในการอ่านให้แก่เด็กอย่างมากมาย

ขอบเขตของการอ่านของเด็กในชั้นนี้ ย่อมขยายออกไปอีก เด็กไม่อ่านเฉพาะหนังสือเรียน เด็กจะสนใจในหนังสือพิมพ์ ใบปลิว และหนังสืออื่น ๆ ที่มีในบ้านหรือโรงเรียนได้หัดอ่านรู้เรื่องเด็กจะอ่านทันที เด่มได้ที่ยากเกินไป

ก็จะเก็บไว้ก่อน หรือถามผู้ใหญ่ว่าเป็นหนังสือชนิดใด ระยะเวลาเด็กจะสนใจใน
ความสามารถและความชำนาญของคนเป็นพิเศษ

ขอเตือนครูทั้งหลายไว้ ณ ที่นี้ด้วยว่า ชนหมความสำคัญมาก เพราะ
เป็นระยะหัวเดียวหัวต่อ ถ้าครูสอนดี เด็กจะรับไปด้วยดีตลอดไป ถ้าครูพลาด
พลั้ง เด็กจะรับเอาไปด้วยที่ไม่พึงประสงค์ตลอดไป ดังนั้นครูจึงควรระมัดระวัง
เด็กให้ดี ไม่ควรเร่งรัดเกินไป ดังใดที่เห็ดความสามารถก็อย่าเคี่ยวเข็ญให้
เด็กทำ ครูควรหาหนังสือที่เหมาะสมแก่ความสามารถให้เด็กอ่าน หนังสือในระดับ
ควรจะมีหลายเล่ม และควรจะมีหนังสือหลายประเภทเพื่อให้ครบตามความสนใจ
ใจของเด็กทั้งหมด

—ชนความสามารถและความชำนาญในการอ่านเจริญเต็มที่—

เด็กชนนี้ คือเด็กในชนประมณดีถึงมีขมดาม ระยะเวลาความลำบากใน
การรู้จักคำใหม่จะหมดไป พอพบคำเด็กจะออกเสียงได้เป็นส่วนใหญ และถ้าไม่รู้
จักความหมายของคำ เด็กก็จะรู้จักถามผู้รู้ หรือค้นเอาเองจากพจนานุกรม
ความจริงที่เห็นเด่นชัดก็คือ เด็กรู้จักใช้อ่านในใจเป็นประจำ และแทนที่จะ
ดูทีละคำ เด็กจะรู้จักกวาดสายตาให้ผ่านบรรทัดไปอย่างง่ายดาย ช่วงของสายต
จะกว้างขึ้น กล่าวคือ เด็กจะมองดูทีละหลาย ๆ คำ ทำให้อ่านได้ใจความ
ใหญ่ ๆ แทนที่จะได้ความหมายทีละคำ

ความสามารถและความชำนาญของนักเรียนในวัยนี้ จะก้าวหน้าขึ้นไป
สูงเกือบจะเท่าเทียมผู้ใหญ่โดยทั่ว ๆ ไป เด็กจะอ่านหนังสือทุกประเภท และอ่าน
ได้มาก ๆ เด็กจะรู้จัก “คิด” หนังสือ บางคนก็เริ่มรู้จักสนใจหนังสือเป็น

ประเภท คือคนชอบอะไรก็มักจะเลือกอ่านหนังสือชนิดนั้นด้วยความตั้งใจ ความ
สนใจของเด็กแยกออกไปตามเพศ เด็กชายจะชอบอ่านหนังสือผจญภัย หนังสือ
วิทยาศาสตร์ และประวัติบุคคลสำคัญ เด็กหญิงจะชอบอ่านนวนิยายรัก ๆ ใคร่ ๆ
เรื่องเกี่ยวกับครอบครัว และคำราเกี่ยวกับการบ้านการเรือน นอกจากนั้นเด็ก
ทั้งสองเพศยังรู้จักสนใจในข่าวบ้านการเมือง ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ และรู้จัก
เลือกอ่านเฉพาะหนังสือพิมพ์ที่ถนัดนิยมนิยมของตน

- วิธีการใช้อ่านอย่างรอบรู้ -

ชนเป็นชนิดสูงสุดของความสามารและความชำนาญในการอ่าน เป็นที่
น่าเสียใจที่จะต้องกล่าวว่่านักเรียนโดยทั่วไปไม่ได้บรรลุดังชนทุกคน นักเรียน
จะสามารถใช้อ่านอย่างรอบรู้ได้เฉพาะผู้ที่ได้รับการอบรมมาดีจริง ๆ

ระยะของความสามารในการอ่านของเด็กสูงมาก เด็กจะอ่านหนังสือทุก
ประเภทแต่จะรู้จักว่าประเภทไหนควรจะอ่านอย่างไร เช่นรู้จักอ่านนวนิยายโดย
เปิดผ่านดวก ๆ พอจับใจความให้ได้ แต่อ่านคำราโดยไตร่ตรอง และคิดค้นหา
เหตุผล คนที่อ่านได้เก่งจริง ๆ จะนั่งอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง จบภายใน ๓๐ นาที
และรู้เรื่องของตนอย่างกระจ่าง หรืออ่านนวนิยายเพียง ๓ ชั่วโมง ก็รู้เรื่องหมด

คนอ่านหนังสือที่เชี่ยวชาญ จะจับหนังสือชิ้นอ่าน พิจารณาทีละหน้าต้อง
หน้า อ่านผ่าน ๆ ไปพอให้ได้ความรู้กว้าง ๆ ว่าหนังสือเล่มนั้นว่าด้วยเรื่องอะไร
ตอนไหนมีความสำคัญพอที่จะศึกษาอย่างละเอียด แล้วกลับไปอ่านตอน
นั้น ๆ ให้เข้าใจ บางคนถึงกับสามารถมองผ่านบรรทัดที่เต็มไปด้วยตัวหนังสือ
แล้วมองเห็นเป็นรูปร่างว่าตอนนั้นว่าด้วยเรื่องอะไร โดยไม่ต้องมาอ่านทีละคำ

หรือทศวรรค เมื่อพบอักษรย่อหรือศดชยศยาด ผู้เชี่ยวชาญจะไม่ต้องหยุด
คิดหรือทบทวนเสียก่อน เขาจะอ่านผ่านไปโดยจับใจความได้ทันที

ชั้นต่าง ๆ ของความสามารถและความชำนาญในการอ่านที่กล่าวมาใน
ตอนต้นเป็นแนวทางที่จะให้ครูได้ทราบว่า นักเรียนของใครจะเจริญในการอ่าน
ไปได้อย่างไร แต่ทั้งนี้ได้หมายความว่า เด็กจะเจริญขึ้นทีละขั้น ๆ ไป
ความเจริญในการอ่านก็เหมือนกับความเจริญชนิดอื่น คือ ค่อยเป็นค่อยไป เพิ่ม
ขึ้นทีละน้อย แต่ในระยะหนึ่งของความเจริญทีละน้อยนั้น ย่อมมีลักษณะที่เห็น
เด่นชัดดังได้กล่าวมาแล้ว

ความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน

การศึกษาแผนใหม่ย่อมถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนมาก ทั้งนี้
เพื่อจะช่วยให้เข้าใจถึงหลักใหญ่ ๆ ว่า ทุกคนมีความสามารถเท่ากันหรือเหมือน
กันไม่ได้ ดังนั้นการที่ครูจะบังคับนักเรียนให้อ่านหนังสือเล่มเดียวกันให้ได้ ใน
ระยะเวลาเดียวกัน ย่อมเป็นการผิดหลักจิตวิทยาอย่างร้ายแรง

ในชั้นเดียวกัน ครูจะพบนักเรียนซึ่งอยู่ในระดับต่าง ๆ ของการอ่านคง
หลายระดับถ้าจะสอนอ่านให้ได้ผลจริง ๆ การแบ่งพวกในห้องเรียนจึงเป็นของ
จำเป็น

ขอเตือนครูไว้ข้ออย่างหนึ่งว่า อย่าเพ่งดูความเห็นโดยรีบด่วนว่า
นักเรียนของตนฉลาดหรือโง่ โดยพิจารณาผลจากความสามารถในการอ่านใน
ระยะแรกเริ่ม เด็กบางคนมาจากบ้านที่อยู่ในสังคมต่ำ ไม่เคยเห็นหนังสือมากนัก
ในชั้นต้นอาจจะไม่เข้าใจถึงความจำเป็นในการอ่าน แต่พอได้ลงมือเรียนไป

พกหนึ่ง เด็กนั้นอาจจะก้าวหน้าไปได้อย่างรวดเร็วตามหน้า เด็กซึ่งทำทำว่าจะอ่านหนังสือได้ดึกมาแต่แรกก็เป็นได้

ถึงในระยะหลัง ๆ ครูก็ไม่ควรจะตราหน้่านักเรียนว่า เป็นเด็กโง่หรือฉลาดเด็กอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาตเวดาและตั้งแวดด้อม ความรอบรู้และความดังเกิดอย่างถ้วนของครูเท่านั้น ที่จะช่วยให้เด็กเจริญไปตามอัตราและแนวทางของตน ข้อสำคัญที่สุดคือ อย่าคิดว่าคนเรามีอะไรเหมือนกันได้ทุกอย่าง

